

HLAVA VI PŘESTUPKY

§ 61 [Přestupky proti zákazu zveřejnění osobních údajů]

(1) Fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem¹⁰⁾.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do

- a) 1 000 000 Kč, nebo
- b) 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek spáchaný tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Úřad upustí od uložení správního trestu také tehdy, jde-li o subjekty uvedené v čl. 83 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679.

¹⁰⁾ Například § 8a, § 8b odst. 1 až 4 a § 8c zákona č. 141/1961 Sb., § 52 až 54 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

Související ustanovení Nařízení: čl. 83 odst. 7

I. Přestupek porušení zákazu zveřejnění osobních údajů

Komentované ustanovení dopadá na širokou paletu subjektů (fyzická osoba / právnická osoba / podnikající fyzická osoba), reflektuje dodržování zákazů zveřejňování stanovených v dalších národních právních předpisech nad rámec Nařízení a zakotvuje sankci pro porušení kteréhokoliv z těchto zákazů. Ustanovení téměř doslovně přejímá právní úpravu zrušeného zákona o ochraně osobních údajů, konkrétně pak § 44a a § 45a, kde bylo zajištěno vynucování zákazů zveřejňování osobních údajů stanovených ve zvláštních předpisech, a to formou správních pokut.

Příkladem ustanovení dílčích právních předpisů, na která toto ustanovení míří, mohou být § 8a, § 8b odst. 1 až 4 a § 8c tr. řádu, nebo § 52 až 54 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, případně § 16 odst. 1 písm. j) zák. č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů.

Za přestupek spočívající ve zveřejnění osobních údajů v rozporu se zvláštními předpisy zákon o zpracování osobních údajů upravuje vlastní výši pokut bez ohledu na obecnou úpravu v Nařízení. Při projednávání přestupků dle komentovaného ustanovení se samozřejmě užije obecný přestupkový zákon.

V rámci postihu za tento přestupek v návaznosti na zákaz vyplývající z § 8a až § 8c tr. řádu musí ÚOOÚ posoudit, zda nepřevážil veřejný zájem na zveřejnění údajů nad právem na ochranu soukromí dotčených osob ve smyslu § 8d tr. řádu. Štřet práva na informace (čl. 17 Listiny) a práva na ochranu soukromí (čl. 10 Listiny) musí správní orgán posuzovat individuálně ve vztahu ke všem osobám zveřejněním dotčeným, přičemž musí vyhodnotit i význam jejich postavení ve veřejném životě (rozsudek NSS 2 As 304/2017-42).

V odstavci 3 zákonodárce stanovuje povinnost ÚOOÚ upustit od správního potrestání, pokud uvedenou povinnost poruší orgán veřejné moci nebo veřejný subjekt usazený v České republice (nebo zastupitelský úřad ČR v zahraničí, srov. recitál 25 Nařízení). Činí tak odkazem na čl. 83 odst. 7 Nařízení, dle kterého je stanovení možnosti ukládat pokuty orgánům veřejné moci a veřejným subjektům usazeným v daném členském státě možností členského státu, nikoli jeho povinností.

II. Pojem „veřejný subjekt“

V souvislosti s pojmem „veřejný subjekt“, jenž byl rozebírán v komentáři k § 14, zákonodárce v důvodové zprávě zmiňuje, že kategorie veřejných subjektů, které jsou povinny jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů dle čl. 37 odst. 1 písm. a) Nařízení, resp. § 14 zák. o zpracování os. údajů, neodpovídá kategorii veřejných subjektů, u nichž ÚOOÚ upouští od uložení sankce dle § 61 případně § 62. Požadavek na určení pověřence § 14 zák. o zpracování os. údajů, se totiž opírá o logiku čl. 37 odst. 1 písm. a) Nařízení, tj. o podobnost „veřejného subjektu“ orgánu veřejné moci a z toho plynoucího nerovnovážného postavení subjektu údajů vůči takovému správci. V tomto případě se důvodová zpráva výslovně brání porovnávání kategorie „veřejných subjektů“ s kategoriemi povinných subjektů podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Výše popsaná situace ve zkratce znamená, že existují veřejné subjekty, které sice nemusí jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů, nicméně se na ně vztahuje odstavec 3. Zákonodárce tak v důvodové zprávě explicitně uvádí, že Všeobecná zdravotní pojišťovna je veřejným subjektem, který nemusí jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů dle § 14 [ačkoli důvodová zpráva

k § 14 tvrdí opak – srov. komentář k § 14; kromě toho je Všeobecná zdravotní pojišťovna zjevně povinna jmenovat pověřence dle čl. 37 odst. 1 písm. c) Nařízení, neboť hlavní činnost VZP spočívá v rozsáhlém zpracování údajů o zdravotním stavu pojištěnců], na druhou stranu ÚOOÚ upustí od uložení správního trestu dle § 61 odst. 3 zák. o zpracování os. údajů, jelikož jde o veřejný subjekt dle čl. 83 odst. 7 Nařízení.

Ve vztahu k ukládání trestů důvodová zpráva naopak připomíná pojem „veřejná instituce“ podle zákona o svobodném přístupu k informacím, popřípadě jiným zákonům o přístupu k informacím. Vychází z toho, že veřejné subjekty závislé zcela nebo z velké části na financování z veřejných zdrojů nemá smysl podrobovat pokutám v takové výši, která pravidelně povede k potřebě administrativních přesunů finančních prostředků mezi veřejnými rozpočty. Ani zákon o zpracování osobních údajů, ani důvodová zpráva však nevedou k výkladu, že pojmy „veřejné subjekty“ a „veřejné instituce“ se mají v tomto případě chápat totožně. V rámci zákonů o svobodném přístupu k informacím, vzhledem k jejich účelu, dochází totiž, zejména pod vlivem judikatury správních soudů, spíše k extenzivnímu výkladu uvedeného pojmu, zatímco v případě komentovaného ustanovení se jedná o výjimku, kterou je jako takovou nutné vykládat spíše restriktivně. I tak však pojem „veřejné instituce“ dle výše zmíněného zákona zcela neodpovídá pojmu „veřejný subjekt“ dle čl. 83 odst. 7 Nařízení, na který odkazují § 61 a § 62 zák. o zpracování os. údajů. Prakticky se tak kategorie „orgány veřejné moci a veřejné subjekty“ bude vztahovat např. na celní úřady, Českou inspekci životního prostředí, Českou školní inspekci, Národní knihovnu, různé příspěvkové organizace a jiné pomocné instituce apod.

Z důvodové zprávy původního vládního návrhu dále vyplývá, že správní trestání veřejnoprávních korporací je v České republice obvyklé, proto zákonodárce původně nepřistoupil k úplnému vyloučení sankcionování veřejnoprávních subjektů. V průběhu zákonodárného procesu došlo k několika změnám tohoto ustanovení, kdy byla nejdříve stanovena horní hranice sankce v případě vybraných subjektů (šlo o obce při výkonu samostatné působnosti, příspěvkové organizace zřizované obcemi atp.), načež došlo k přijetí verze s pozměňovacími návrhy Senátu, které vyloučily trestání daleko širšího okruhu vybraných subjektů zcela, a to jak podle § 61, tak podle § 62 (viz dále). Praxe ukáže, zda komentovaným ustanovením došlo k úplnému odstranění možnosti vynucovat zákazy zveřejňování, nebo zda bude moci ve všech relevantních případech využít ÚOOÚ jinou pravomoc podle Nařízení či jiných právních předpisů.

Lze tedy shrnout, že nejasnost definičních znaků „veřejného subjektu“ dle čl. 83 odst. 7 Nařízení rozhodně nelze vnímat pozitivně z hlediska právní jistoty

dotčených subjektů. Problematická je již výše zmíněná nejasnost ohledně okruhu subjektů, u kterých ÚOOÚ upustí od uložení správního trestu. Vzhledem k tomu, že jde o jakýsi druh „imunity“ před veřejnoprávní sankcí, měl by okruh těchto subjektů být jasně vymezen, a to konkrétními objektivně určitelnými definičními znaky.

S ohledem na výše uvedenou omezenou využitelnost definice ze zákona o svobodném přístupu k informacím a jiných obdobných předpisů tak bude nutné na přesnější definici pojmu „veřejný subjekt“ vyčkat na rozhodovací praxi soudů. Vzhledem k tomu, že příliš extenzivní výklad by v těchto případech, kdy ostatním subjektům hrozí vysoké sankce, mohl způsobit snížení standardu ochrany subjektů osobních údajů, jelikož by této zákonné ochrany před správním trestem požívala příliš široká škála subjektů, zastáváme názor, že je při vykládání této výjimky nutné postupovat spíše restriktivně. Vzhledem k formulaci odstavce 3 bude zřejmě nezbytné, aby v případech orgánů veřejné moci a veřejných subjektů ÚOOÚ provedl celé řízení, dospěl k výroku o vině a teprve pak upustil od uložení trestu, pokud samozřejmě nebude moci postupovat podle § 65.

Příklad:

Ministerstvo spravedlnosti v průběhu tiskové konference o ostře sledované trestněprávní kauze zveřejní informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného v trestním řízení, který je osobou mladší 18 let, postupem v rozporu s § 8b tr. řádu. S ohledem na omezení uvedené v § 61 odst. 3 však ÚOOÚ nemůže v rámci vedeného řízení uložit pokutu podle tohoto ustanovení. Tato skutečnost nicméně nezabavuje poškozeného možnosti domáhat se ochrany svých práv soukromoprávní cestou, a to v prvé řadě vůči Ministerstvu spravedlnosti. Veřejný subjekt či orgán veřejné moci, resp. konkrétní jednající osoby tak sice nepodléhají sankční pravomoci ÚOOÚ, ale odpovídají za své jednání a mají povinnost nahradit případnou újmu. Pokud by ÚOOÚ dále dovodil také přímé porušení Nařízení, sice by nemohl uložit pokutu ani podle § 62 odst. 5, nicméně mohl by využít jinou pravomoc podle čl. 58 Nařízení, např. nařídit odstranit osobní údaje z webu Ministerstva spravedlnosti (tj. ukončit jejich zveřejňování) podle jeho odstavce 2 písm. d) a g).

§ 62 [Přestupky proti Hlavě II a Nařízení]

- (1) Správce nebo zpracovatel podle hlavy II se dopustí přestupku tím, že
- a) poruší některou z povinností podle čl. 8, 11, 25 až 39, 42 až 49 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 nebo hlavy II,
 - b) poruší některou ze základních zásad pro zpracování osobních údajů podle čl. 5 až 7 nebo 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679,
 - c) poruší některé z práv subjektu údajů podle čl. 12 až 22 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 nebo hlavy II,
 - d) nesplní příkaz nebo poruší omezení zpracování osobních údajů nebo nedodrží přerušení toků údajů uložené Úřadem podle čl. 58 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, nebo
 - e) neposkytne Úřadu přístup k údajům, informacím a prostorám podle čl. 58 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679.

(2) Subjekt pro vydávání osvědčení se dopustí přestupku tím, že poruší některou z povinností podle čl. 42 a 43 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 nebo hlavy II.

(3) Subjekt pro monitorování souladu se dopustí přestupku tím, že poruší některou z povinností podle čl. 41 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679.

(4) Úřad může upustit od uložení správního trestu také tehdy, pokud uloží opatření podle § 54 odst. 1 písm. e) nebo § 60.

(5) Úřad upustí od uložení správního trestu také tehdy, jde-li o správce a zpracovatele uvedené v čl. 83 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679.

Související ustanovení Nařízení: čl. 83 odst. 4, 5 a 8, dále viz výčet výše přímo v paragrafovém znění

Ustanovení se vztahuje na správce a zpracovatele provádějící zpracování podle Hlavy II (srov. komentář k § 4), tedy zpracování osobních údajů podle Nařízení, ale také další zpracování mimo působnost práva Evropské unie, pokud není upraveno Hlavami III a IV. Současně toto ustanovení upravuje odpovědnost subjektů pro vydávání osvědčení a monitorování souladu, což jsou činnosti upravené Nařízením.

Ustanovení vychází z čl. 83 odst. 8 Nařízení a stanovuje, že v národním právním řádu je porušení ustanovení o ochraně osobních údajů přestupkem,

čímž je vytvořen pomyslný můstek mezi přímo aplikovatelným Nařízením a národními předpisy z oblasti správního trestání ve smyslu čl. 83 odst. 8 Nařízení. V oblasti správního trestání se tedy uplatní přestupkový zákon potažmo správní řád a soudní řád správní, které zaručují dodržení procesních záruk a ochranu práva na spravedlivý proces dotčených subjektů.

Vzhledem k přímé použitelnosti Nařízení by nebylo účelné ani unijním právem dovolené „přepisovat“ konkrétní skutkové podstaty. Skutkové podstaty v této formě stanoví Nařízení samo v čl. 83 odst. 4 a 5. Komentované ustanovení tak obsahuje pouze odkazy na jednotlivé články Nařízení, ke kterým v relevantních případech připojuje odkaz na povinnosti podle Hlavy II. Nicméně v souladu s § 5 přestupkového zákona bylo nutné stanovit, že se jedná o přestupky a navázat tak celý systém do českého právního řádu.

Naplnění všech znaků skutkové podstaty přestupku bude hodnoceno s ohledem na vývoj rozhodovací praxe k povinnostem uvedeným v jednotlivých článcích Nařízení (a v § 62 zák. o zpracování os. údajů). Dále je třeba přihlížet k národním specifikům, tedy k dalším prováděcím a specifikujícím ustanovením zákona o zpracování osobních údajů (především Hlava II), jakož i specifikům správního trestání dle českého právního řádu, judikatury a doktríny.

V odstavcích 2 až 3 jsou pak vymezeny přestupky, kterých se mohou dopustit pouze určité speciální subjekty (např. subjekty akreditované pro vydávání certifikací).

Odstavec 4 do jisté míry vyjasňuje čl. 58 odst. 2 písm. i) a čl. 83 odst. 2 Nařízení v tom, že umožňuje ÚOOÚ v rámci správního řízení upustit od uložení správního trestu v případech, kdy uloží opatření spočívající v nařízení odebrání osvědčení [§ 54 odst. 1 písm. e)] nebo opatření k odstranění nedostatků (§ 60, blíže viz komentář k němu).

Odstavec 5 se zněním shoduje s § 61 odst. 3, lze tak odkázat na komentář k § 61 odst. 3. Původní návrh vlády pouze omezoval horní hranici pokut pro orgány veřejné moci a veřejné subjekty na 10 miliónů korun, tj. na výši stanovenou již zrušeným zákonem o ochraně osobních údajů. Velmi problematickým důsledkem tohoto Senátem navrženého ustanovení je však skutečnost, že ihned po nabytí účinnosti zákona o zpracování osobních údajů došlo ke značnému snížení vnímané důležitosti Nařízení u orgánů veřejné moci a veřejných subjektů (např. k ukončování spolupráce se kvalifikovanými a odpovídajícím způsobem odměňovanými pověřenci, ukončením prací na pokračující implementaci Nařízení apod.). Je otázkou, do jaké míry bude použití jiných pravomocí ÚOOÚ kompenzovat riziko faktického snížení ochrany osobních údajů po zrušení pokut pro veřejnou sféru.

Příklad:

Orgán veřejné moci se rozhodl omezit plnění povinností vyplývajících z Nařízení, a to z důvodu napjatého rozpočtu, personální nouze a zastaralého informačního systému. Pokud tak subjekt požádá o výkon práva na přístup dle čl. 15 Nařízení, orgán tento subjekt informuje o tom, že zpracovává jeho údaje v rozsahu a způsobem dle použitelných právních předpisů. Neinformuje tedy subjekt v rozsahu dle čl. 15 Nařízení, ani neposkytuje kopii zpracovávaných údajů. Jednání orgánu tak má znaky přestupku dle § 62 odst. 1 písm. c), ÚOOÚ však je povinen upustit od uložení správního trestu dle § 62 odst. 5. ÚOOÚ nicméně může např. vyslovením výroku o vině přispět k vyvození politické odpovědnosti; samozřejmě není omezena ani možnost ÚOOÚ ukládat nápravná opatření, ani možnost subjektů údajů domáhat se ochrany svých práv před soudy v občanskoprávním řízení.

§ 63 [Přestupky proti Hlavě III a souvisejícím předpisům]

(1) Právnická osoba se dopustí přestupku tím, že při zpracování osobních údajů

- a) v rozporu s § 25 odst. 1 písm. a) nestanoví účel zpracování osobních údajů nebo stanoveným účelem zpracování osobních údajů poruší povinnost nebo překročí oprávnění vyplývající z jiného zákona,
- b) v rozporu s § 25 odst. 1 písm. b) nepřijme opatření zajišťující, aby osobní údaje byly přesné ve vztahu k povaze a účelu jejich zpracování,
- c) v rozporu s § 25 odst. 1 písm. c) uchovává osobní údaje po dobu delší než nezbytnou k dosažení účelu jejich zpracování,
- d) v rozporu s § 27 neposkytne subjektu údajů informace v rozsahu nebo zákonem stanoveným způsobem,
- e) v rozporu s § 28 odst. 2 nevyhoví žádosti subjektu údajů uvedené v § 28 odst. 1,
- f) v rozporu s § 29 odst. 5 nevyhoví žádosti subjektu údajů uvedené v § 29 odst. 1 nebo 2,
- g) v rozporu s § 32 odst. 1 až 3 nepřijme technická a organizační opatření nebo nevede jejich dokumentaci,
- h) v rozporu s § 32 odst. 4 nevede písemné přehledy o všech typových činnostech zpracování osobních údajů,

- i) v rozporu s § 36 odst. 1 nepožizuje záznamy,
 - j) v rozporu s § 36 odst. 3 využije záznamy k jinému účelu,
 - k) v rozporu s § 37 neprovede posouzení vlivu na ochranu osobních údajů,
 - l) v rozporu s § 38 odst. 1 nepožádá Úřad o projednání připravovaného zpracování osobních údajů,
 - m) v rozporu s § 39 zasáhne do práv a právem chráněných zájmů subjektu údajů nebo způsobí jiný obdobně závažný následek pro subjekt údajů,
 - n) v rozporu s § 40 odst. 1 nepřijme organizační a technická opatření k zajištění odpovídající úrovně zabezpečení osobních údajů,
 - o) v rozporu s § 40 odst. 2 nepřijme nezbytná opatření,
 - p) v rozporu s § 41 odst. 1 neohlásí porušení zabezpečení osobních údajů Úřadu,
 - q) v rozporu s § 42 odst. 1 neoznámí porušení zabezpečení osobních údajů subjektu údajů,
 - r) neprovede uložené opatření k nápravě ve lhůtě stanovené Úřadem,
 - s) poruší omezení zpracování zvláštních kategorií osobních údajů podle jiného právního předpisu⁵⁾,
 - t) poruší povinnost jmenovat pověřence podle jiného právního předpisu⁵⁾,
 - u) poruší povinnost informovat o nesprávném předání nebo o předání nepřesných osobních údajů podle § 32 odst. 5 nebo podle jiného právního předpisu⁵⁾,
 - v) poruší některou z podmínek podle jiného právního předpisu⁵⁾ pro předání osobních údajů do mezinárodní organizace nebo státu, který neuplatňuje právní předpisy k provedení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680, nebo
 - w) poruší povinnost prověřovat potřebnost dalšího zpracování nebo vymazat osobní údaje podle jiného právního předpisu⁵⁾.
- (2) Přestupku se dopustí ten, kdo při zpracování osobních údajů
- a) v rozporu s § 34 odst. 4 nevede přehledy o všech typových činnostech zpracování osobních údajů,
 - b) v rozporu s § 34 odst. 5 neoznámí spravujícímu orgánu porušení zabezpečení osobních údajů,
 - c) v rozporu s § 35 nezpracovává osobní údaje pouze podle pokynů spravujícího orgánu nebo podle zákona,
 - d) v rozporu s § 36 odst. 1 nepožizuje záznamy,
 - e) v rozporu s § 36 odst. 3 využije záznamy k jinému účelu,
 - f) v rozporu s § 40 odst. 1 nepřijme organizační a technická opatření k zajištění odpovídající úrovně zabezpečení osobních údajů,